

ככתוב בתורתך. לא יש כל אפשרות של שום שכל, ושום רגש אנושי, גם המקודש שבמקודשים, והעליון שבעליונים, למוד את הערך הגדול הזה, של האהבה הקדושה והטהורה האלוהית, וכל מחמדיה הגנונים, באור הגדול של המפעל הקדוש והנורא של העקדה. ע"כ אי אפשר לתאר בשום אופן אחר, ובשום הרצאה אחרת, כי אם לדרוש מעל ספר ד', מקור האורה ומעין החיים של יסוד הקדושה והדבקות האלוהית, הנערצה לנצח, שממעינה אנו יונקים תמיד, כל הדורות, וכל התקופות, כל החיים וכל האישים, כל אחד ואחד מכפי מה שהוא ראוי לדלות מים הקדוש הזה, אשר ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים. ככתוב בתורתך.

כל המידות האלה של אברהם אבינו נמשכות מתוך דבקותו בך - ולא להיפך. שיה הרבקות והאמנה ושיה המשמעת האלוהית, מתגלה בפרשת העקדה. העקדה אינה רק התגברות על רחמי האב על בנו יחידו. עקדת יצחק היא הפקדת האידיאלים של ה"גדול" 25. על כן זה יש הבטחה אלוהית, שמתוך המשך של חינוך, "כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת בניו אחריו" 28, יקום ממנו עם שיקרש שם השם ברבים. פתאום מופיעה גיחה אלוהית שהיא, לכאורה, ביטול כל המשך הדורות, הריסת האידיאל של קידוש השם הגדול וביטול כל העמידה 29. ובכל זאת, אברהם אבינו הלך אל "אחד ההרים אשר אמר אליו" 30, "וירא את המקום" 31 "ראה ענן קשור על ההר" 32, ענן שהוא הופעה של שמימית בארציות, בדומה לענן המרחף על המשכן, "כענני ענן" 33. למרות הקושי הנורא על רבנו של-עולם, שכאילו חזר בו מהבטחתו, הולך אברהם אבינו למסור לא רק את המשפחתית שלו אלא גם את הרחובות שלו.

מן העקדה נמשכים אלינו לא רק זכות אלא גם כח נשחתי. נקבעה דבקות אלוהית עד כדי מסירות-נפש 34, מכת האביות של צור מתחבנתו, הנמשכת מאז ולעתיד כמו שנאמר "ד' יצא... ד' יצא" 35, בלשון עתיד 36.

16 יתן ויחבש את חמרו, ארבעה אסרו בשמחה אברהם אסר בשמחה שנא וישכם אברהם בבקר ויחבשו את חסורו, ולא היה לו כמה עבדים אלא לכבוד המקום כיו תבא חובשה של אברהם שהלך לעשות רצון המקום והעמוד על זוכשה של בלעם שהלך לקלל את ישראל. (מלמח נפח מסכת ב' סיף) זיגא יתנה יתנה

17 (ג) וישכם, נודדו למצוה 20. ויחבש, הוא בעצמו ולא צוה לאחד מעבדיו, שהאהבה מקלקלת את השורה 21. את שני נערו ישמעאל ואליעזר 22, שאין אדם חשוב רשאי לצאת לדרך בלא פער אנשים, שאם יצטרך האחד לנקבו ויתרחק יהיה השני עמו 23 ויבקע, תרגום: וצלה, כמו: וצלוו הירדן (ש"ב יט יח), לשוך ביקוע, פינדר"א בלע"ץ. (ד) ביום השלישי, למה 24 איחר מלהראותו מיד, כדי שלא יאמרו: הממו וערכבו פתאום וטרף דעתו, ואלו היה לו שהיה להמלך אל לבו לא היה עושה. וירא את המקום, ראה ענן קשור על ההר 25.

18 ויבקע עצי עולה, זריחתו במצוה, אולי לא ימצא שם במקום ההוא עצים והולכים שלשה ימים, או שהיה אברהם פוסל לקרבן עץ שנמצא בו חולעת כדון התורה 18 ולקח מכיתו עצים טובים לעולה, ולכן אמר ויבקע עצי עולה.

19 וישכם אברהם בבוקר, מנחת הנפש של הנשמה הקדושה של האב הקדוש איתן האזרחי, לא נשבתה, שנתו לא נהיתה עליו, מתוך הידיעה הברורה, הבאה לו בדבר ד', ושום רגש של כהות, של רשול ושל דכאות, לא נתערב בהמית נפשו המטהרת. שנת ישרים במנוחה ועליות קודש צברה, זמן ההשכמה באה כסדרה, ועד ד' המשוה רגליו כאילות, לרוץ כצבי ולהיות גבור כארי, לעשות רצונו של מקום ב"ה סמכהו, כי השכים בבוקר. וישכם אברהם בבקר. ויחבש את חמורו, הפעולה הראשונה, בישוב הדעה הגדולה לצורך ההליכה, למחירותה ולבטחונה גם יחד, היא חבישת החמור, היתה עבודתו של אותו צדיק להקדים אותה על יתר המכשירים, הבאים אחרי שכבר יסודה העקרי של המצוה כבר יעשה בשלמותו.

20 ויקח את שני נערו ואתו ואת יצחק בנו, הרגיש את חשיבותה של הפעולה הקדושה הזאת, ולכד שלא נפל רוחו בקרבו, למעט ע"ז בשגגה אפילו קצת מהסדרים המכובדים הראויים לאיש המעלה, אלא שלקח את שני נערו, המיוחדים לכבודו ושמשו, באפן המרחיב את הדעת, עמו והם היו המצורפים עמו בדרכי החיים הרגילים, ואת יצחק לקח בתור בנו, ממולא באש החיים של אהבתו העמוקה.

21 ויבקע עצי עולה, היה אפשר לסמוך למצא עצים באחד היערים, וק"ו שהיה אפשר לקחת את גורי העצים בלתי מבוקעים, ולהכשירם להבערה בעת אשר יהיה כבר מוכן הצורך להשתמש בהם. אבל האהבה האלוהית העליונה, העוברת כל טבע אנושי, היא שבערה בלב האב הקדוש, כדי לזרזו להכין גם את ההידור הסדר של תשמישי קרבן אלה, כמו העצים, בהקדמה זריזה ומתונה גם יחד, כאן כבר חדר הרעיון, שהנהו עומד לפני חזון עליון ופעולה קדושה, העולה ממעל לכל התכונות האנושיות הרגילות, כדי להראות שאור ד' אלהי אמת בעולם הוא עומד למעלה מכל מה שיוכל הלב האנושי בטבעיותו לחשב ולהעריך.

12 ומכאן לעקדת יצחק, מצב טרגי ואינם בו אברהם מקבל פקודה אלוהית לבטל את האידיאל הגדול, השאיפה הגדולה לגוי גדול, לקידוש שם השם בעולם. כל הענין שהוכן לשכלול האנושות בדורות הבאים, נעקר בטל ומבוטל. ואצל אברהם אבינו "אהב את המקום - אוהב את הבריות" 37, כמסירות-הנפש שלו משום אהבת הבריות, כך מסירות-נפשו בקבלת פקודה וקבלת משמעת מרבנו של-עולם. כאן שיה מסירות-הנפש של ביטול כל האידיאל 38. כאן ההכנה ל"עם אלהי אברהם" 39. אך לקבל עול מלכות-שמים מתוך התענגות של דבקות באלוהים ומשמעת. כאן ההכנה למסירות-נפש של כל-ישראל, בעולם-הזה ובעולם-הבא, בגשמיות וברוחניות 40.

13 דבריו של שטן שהיה מקטרג ואומר: מכל טעודה שעשה אברהם ו לא הקריב לפניך פר אחד או איל אחד, אמר לו: כלום עשה אלא כשביל בנו אלוהי הייתי אומר לו זבח אותו לפני לא היה מעכב. ויש אומרים 9: אחר דבריו של ישמעאל שהיה מתפאר על יצחק שמל בן י"ג שנה ולא מיחה, אמר לו יצחק: כאבר אחד אתה מיראני אלו אמר לי הקב"ה זבח עצמך לפני לא הייתי מעכב 10.

14 (א) ויהי אחר הדברים האלה, אחר מה שקרה לאברהם עם אבימלך וארכו לו שם הימים וכא לו לבאר שבע לגור שם, היה הדבר הזה שנסה אלהים את אברהם בדבר בנו יחידו. וענין הנסיון קשה מאד לספרו על האל, כי הוא חוקר לב ומבין כליות וידע כי אברהם יעשה מצותו. ואם להודיע לבני העולם, הנה לא היה שם בעת העקדה אלא אברהם ובנו יצחק כי אפילו נערו שהלכו עמו לא ידעו כזה דבר ומי הודיע דבר זה לעולם, ואפילו היה הוא מספר מי היה מאמין לו, והאמת כי הנסיון הזה כדי להראות לבני העולם אהבת אברהם השלמה לאל ולא נעשה לאותם הדורות אלא לדורות הבאים המאמינים בתורה שכתב משה רבינו ע"ה מפי האל ובספוריה שיראו עד היכן הגיעה אהבת אברהם לאל וילמדו ממנו לאהבה את ה' בכל לבכם ובכל רד"ק נפשם. כי אברהם היה אוהב את יצחק יותר מנפשו כי הוא היה זקן, ואם ימות הוא ימות כטבעו כשיבה טובה זקן ושבע, אבל בנו היה נער ועדיין לא היה לו אשה ובנים ולא נהנה מן העולם, ואם ימות הוא יהיה הדבר ההוא קשה לאברהם מאד, כי יותר מאהבת נפשו אהבו, ועוד, שהיה לו בן זקונים, וכשאמר לו האל שיעלהו שם לו לעולה, היתה כל האהבה והחיבה כאן בעיניו ולא שאל ולא נסה הלא אמרת לי כי יצחק יקרא לך זרע (לעיל כא יב). והאל התפלל לו רצון עליו אלא כיון שאמר לו עשה כך, מיד השכים ומהר לעשות רצון האל ולא חשב שום אהבה כנגד אהבתו. ובאמת קודם שנכתבה התורה וסיפוריה היה הדבר הגדול הזה מסור לזרע אברהם יצחק ויעקב כי יצחק מסר ליעקב ויעקב לבניו, ואחר שנכתבה התורה לבני יעקב נתפרסם הדבר בעולם, יש מאמינים ויש אין מאמינים, והיום כמה שנים מיום שבטלה עבודת הצלמים והאלילים, מאמינים 44 רוב העולם בתורת משה רבינו ובספוריה אלא שחולקים עלינו על המצוות שאומרים כי דרך משל נאמרו, ובהאמין רוב בני העולם הספור הגדול הזה, הוא עדות גדולה על אברהם אבינו שהיה אוהב האל אהבה שלמה ויחיה 45, וראוי לאדם ללמוד ממנו דרך אהבתו.

15 וצוהו להעלות במקום ההוא כי הוא ההר חמד אלהים לשבתו, ורצה שתהיה זכות העקדה בקרבנות לעולם כאשר אמר אברהם ה' יראה, ועוד כי למען צדקו הגדול טרחו ורצה שיעשה זה אחרי מהלך שלשה ימים, כי אלו יעשה כן בפתע פתאום במקומו, היתה פעולתו במהירות ובהלה, אבל כשהיה אחר מהלך ימים כבר נעשה בישוב דעת ועצה. וכן אמרו בכראשית רבה 17 רבי עקיבא אומר נסה אותו בודאי שלא יהיו אומרים, הממו וערכבו ולא היה יודע מה לעשות.

15 וצוהו להעלות במקום ההוא כי הוא ההר חמד אלהים לשבתו, ורצה שתהיה זכות העקדה בקרבנות לעולם כאשר אמר אברהם ה' יראה, ועוד כי למען צדקו הגדול טרחו ורצה שיעשה זה אחרי מהלך שלשה ימים, כי אלו יעשה כן בפתע פתאום במקומו, היתה פעולתו במהירות ובהלה, אבל כשהיה אחר מהלך ימים כבר נעשה בישוב דעת ועצה. וכן אמרו בכראשית רבה 17 רבי עקיבא אומר נסה אותו בודאי שלא יהיו אומרים, הממו וערכבו ולא היה יודע מה לעשות.